

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 11 • год. ХСIII • 5 юни 2013 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

Стоотици тракийци се събраха и тази година на превърналия се вече в традиция Национален младежки тракийски събор „Илиева нива“ - Ден на тракийското дете. За 13-та поредна година те положиха цветя пред паметника на избитите от башибозука над 200 деца и почетоха паметта на близо 40 000 изклани тракийски бежанци. В тази година се навършват 100 години от онези зловещи събития, които днес наричаме геноцид, а акад. Любомир Милетич припозна като „разорението на тракийските българи“. Домакини на тържествата на мемориала край с. Глумово бяха председателят на СТДБ Красимир Премянов и кметът на Ивайловград Диана Овчарова, а сред многобройните гости бяха областните управители на Хасково и Кърджали, депутати от различни парламентарни групи, председателите на тракийски дружества в Карнобат, Пловдив, Хасково, Кърджали, София, Димитровград, Момчилград, Варна, много тракийци от Свиленград, Айтос, Стара Загора и Крумовград, както и младежкото тракийско дружество от Бургас. На събора гостуваха и представители на побратимен с Ивайловград френски град.

„В историята на Тракия 1913 г. е както година на величие, така и на погром. Величие, защото тракийци с цената на живота си отстояват себе си като българи. Трагедия, понеже започва кошмарът на гоненията, изстреблението и разорението“, каза в словото си пред събралото се множество председателят на СТДБ Красимир Премянов. „Гласът на избитите деца ни събира отново“ - сподели кметът на Ивайловград Диана Овчарова и призова Тракия винаги да остава над всичко.

Всъщност проявите, включени в рамките на тазгодишния събор започнаха още на 30 май, когато шепя ентузиастични, потомци на тракийци, се включиха в тридневния поход „По стъпките на спасението“, воден от Димитър Шалапатов. Походът започна от връх „Орлов кладенец“, някогашния Коджаеле и завърши до параклиса „Света Петка“ на мемориалния комплекс „Илиева нива“. Първият етап от похода включваше доста те-

Младежкият събор доведе Стоотици тракийци на Илиева нива

жък 25 км преход от върха през село Горни юруци до с. Гутутка. Той беше истинско изпитание за издръжливостта и добрата физическа подготовка на участниците. На следващия ден походът продължи с още 16 км. през с. Пъстроок до с. Планинец. Третият етап беше почти символичен, включваше едва 4 километров маршрут, и поради това към него се присъединиха много повече хора.

В деня преди събора на площада в Ивайловград хасковският ансамбъл „Китна Тракия“ към дружество „Георги Сапунаров“ и трио „Рокива“ изнесоха своя незабравим спектакъл.

Пред паметника на Илиева нива на 1 юни бяха поднесени много венци и цветя от гости и участници в събора, получи се и поздравителни адреси от председателя на БСП Сергей Станишев и на ГЕРБ Бойко Борисов.

Актьорите от хасковския драматичен театър „Иван Димов“ Стефан Цирков и Иванка Шекерова просълзиха присъстващите с пламенното си изпълнение на стихове от Вазовата „Епопея на забравените“.

Деца от Стара Загора прочетоха обръщение, в което отново призоваха Българската православна църква да обяви 200-та избити деца тук да бъдат канонизирани и обявени за светци.

Беше отслужена заупокойна молитва и след нея много от събралите се хлапета получиха от погачата и житото, използвани в службата. След това на близката сцена се качиха младите танцьори и певци, за да покажат своите артистични умения. Техните малко по-големи батковци дефилираха, облечени в ботевски униформи и със саби в ръце. Всички, събрани на това свято място, тачат паметта на избитите деца. Но извън претките потомци се оказва, че за драмата на тракийските българи съвременниците ни не знаят достатъчно.

След Балканската война Тракия е свободна едва няколко месеца. Когато българската армия се оттегля по силата на международните споразумения, започва нова турска окупация, придружена с тотално обезбългаряване на Тракия. Хората тръгват да се спасяват от Дедагач през Фере и Армаганската долина

към стара България. По този път стоотици от тях били изклани. Столетницата баба Метена от близкото село Ламбух, която също присъстваше на младежкия събор, е била една от участниците в драмата. Тя била невръстно пеленаче, чиято люлка родителите оставили, като я завързали за едно дърво, за да не издаде с плача си целия керван. До люлката, според по-късните разкази на самите родители, те надрубили парчета хляб, за да не умре от глад пеленачето. Но всъщност не се надявали отново да видят своята рожба. За щастие обаче те успели да се измъкнат от башибозушкия кордон и се върнали, за да си приберат детето. Но не могли да си спомнят на кое точно дърво завързали люлката му. Тогава видели под един клон малка кошута да рие с копитце. Те отишли до него и там видели люлката на своето бебе. Най-вероятно в тази история е примесена и малко легенда, но баба Метена успяла да се спаси като по чудо. Сега на Илиева нива тя не може да се наравда на стотиците деца, събрани тук.

Продължава на 4-а стр.

Евгени Кирилов

**НА МЛАДИТЕ
ИМ ТРЯБВА
ВРЪЗКА С
КОРЕНА**

На стр. 3

Напоследък южните ни граници станаха „притча во языцех“ и не заради това, че се увеличи броят на заловените нелегално влизащи у нас, търсещи европейски пристан. А защото станаха много случаите на блокиране на границата. Българските превозвачи организираха протести на граничните пунктове Капитан Андреево и Лесово, като веднъж затвориха границата за почти две денонощия, в резултат на което

От гръцка страна бе поставен знак „2 тона“ под натиска на тамошните търговци, които искат да спрат вноса на повечини стоки от България. Преди допускаха коли до 3.5 тона. Златоградчани блокираха границата. Движението бе спряно, а другите гранични пунктове са далече – „Ивайловград-Кипринос“ (там вече се разрешава преминаване на камиони с полезен товар до 3.5 тона и автобуси, превозващи до 50 души), „Илинден-Ексохи“, „Кулата-Промехон“ и „Капитан Пет-

*„Тракия без граници“ -
QUO VADIS?*

се образуваха километрични опашки от тирове. Причините за блокадите са продължителното задържане на българските камиони, излишната документация, която турските митничари изискват, и определената норма на гориво – не повече от 550 литра. След протестните действия бе съобщено, че телефонните разговори между транспортните министри на България и Турция са „сринали високата стена между двете страни“. Но ограниченията на Турция към българските превозвачи продължават – чрез многото разрешителни, които се изискват, проверките по пътя, солението глоби за щяло и нещяло. Зад всичко това се крие сериозен опит да се нанесе удар върху българския транспортен бизнес, който е по-конкурентноспособен. И за тази цел турските власти погават международните конвенции, договори и разпореджия. „Напрежението“ по границите се отразява и на търговията, на туризма, дори на свободата на пътуванията. Загубите, които търпят нашите превозвачи, не обезпокоиха служебния премиер Марин Райков, който последен научи за проблемите на българските транспортни компании, може би защото бе зает да урежда бъдещия си посланически пост. Но новото правителство не може да остане безучастно.

На границата с Гърция възникна спор на ГКПП „Златоград-Термес“ заради въведените ограничения в тонажа на преминаващите автомобили.

Тодор Корув

ко Войвода-Орменион“. Но въпросът остава висещ, тъй като на откриването на граничния пункт при Златоград бе изтъкнато, че е изграден „за малогабаритни камиони и леки коли“, но тонаж не бил посочен. Друго би било, ако бе отворен пътят през Маказа, проходът не е толкова далеч. По няколко пъти годишно се обявяваха най-различни дати на откриването на ГКПП, но това така и не стана. Пътят в Гърция още не е завършен. В края на април гръцкият премиер Самарас обеща „Маказа-Нимфея“ да бъде отворен до три месеца. Дано удържи на думата си! Около другите два планирани пункта няма движение. Пътят през Рудозем за Гърция, който свършва в граничната бразда, вече се руши и ще трябва да се обновява, но отатък границата почти нищо не се прави. А да се отвори границата при село Арда май ще си остане мечта.

Видно е, че идеята „Тракия без граници“ не се осъществява лесно, но като отваряме повече врати по границите и премахваме пречките по тях, се приближаваме към нея.

ДОЦ. ХРИСТО ГИНЕВСКИ

Бунтовното Устово (1878-1912 год.)

В годините на робство Устово винаги намира начин да се бори не само с неправдите, с тежестите, налагани от поробителите, но и да устоява и издига висок глас в защита на своята българска идентичност, на свещеното право на майчин език, на родна църква и училище. В защитата на българската си същност то никога не се огъва и затова е гледано с неприязън както от турските власти, така и от местните чуждопоклонници – гъркомани. То първо въвежда българския език в богослуженията в църквата „Свети Никола“, а църквата „Света Богородица“ е първата българска църква в края, осветена от 12 български свещеници. В нея звучи сладкогласният роден език. В устовското училище за първи път се учи българската азбука. То дава и съратника на Левски – Илия Белковски, член на революционния комитет в Троян. От Устово е и Никола Келпетков, убит от турците, за когото има сериозни податки, че създава революционен комитет. То, ведно с други селища, кани капитан Петко войвода да го защити от зверствата на Сенклеровите бунтовници.

Никак не е случайно, че устовецът Атанас Келпетков е секретар на щаба на прославения войвода, а в четата му има доста устовци. Устово активно подпомага всячески дружината на капитан Петко.

След покрусата, която обхваща планината и българите на юг от Рожен, породена от злокобния Берлински договор от 1878 г., Устово скоро се съвзема. То си възвръща самочувствието, вперва взор на север, където се гради третата българска държава и отново се включва дейно в борбата за утвърждаване на българската църква и училище, против опитите да се върне влиянието и властта на Ксантийската гръцка митрополия. Но има и нещо ново – в поробената част на Среднородопието се създават условия за изграждане на революционна организация, която да подготви населението за бунт срещу поробителите, за съединение с Отечеството.

И както в близкото минало, така и сега Устово отново е сред първите. Най-напред тук се създава първото революционно братство в Средните Родопи. Има известни различия за това кои са инициаторите, кои са първостроителите на този предвестник на революционните комитети на бъдещата ВМОРО. Някои източници сочат, че начинател е изпратеният от Екзархията за главен учи-

■ Седнали: С гуглата – Никола Христов Тюлев (абаджия и терзия) със своите калфи. До него е Иван Георгиев Сулинаджиев.

тел на околийското класно училище Илия Тошев. След устовското братство такива се създават в Г. Райково, Карлуково, в Чокманово. Андон Дечев, революционен деец от Чепеларе, пише в спомените си, „че освен в Чепеларе, Устово и Долно Дерекьой (Соколовци) не ми е известно в нашия край да е имало революционна организация до идването на Александър Кипров през есента на 1899 г., когато нашите революционни братства бяха присъединени към Върховния македонски комитет“. В своите спомени самият Александър Кипров пише, че ведно с Иван Караманджуков основават организация на ВМОРО в Устово, Дерекьой и други села. Андон Дечев добавя, „че от Чепеларе по канал пращат оръжие, книги, вестници до братството в Устово с председател Илия Тошев“. А Владимир Бочуков, който от 1896 г. е учител в Устово, споделя: „и до 1899 г. нищо особено не беше извършено, имаше доставки само на няколко пушки и револвери“ на основаното от Илия Тошев Братство.

Тези сведения ни дават достатъчно основания да считаме, че революционното братство е основано от Илия Тошев. Възможно е и да му е поръчано създаването на Братството в Устово. Още тогава на Устово е отредено важно място в структурата на създаващата се революционна организация – център за получаване на информация, революционна литература, поща, разпределително място за оръжие, организиране на срещи, тайни явки. За тези цели е използван седмич-

ният пазар, който привлича много хора от различни селища и в хорската пъстрота по-лесно се пазят дейците на организацията от „чужди съгледвачи, от турски шпиони“. Важна роля в тази дейност на ВМОРО има семейството на Тодор и Шина Хаджидиеви, които се установяват в Княжеството и изпълняват различни поръки на революционния пункт в Чепеларе. По свои канали те предават на местния комитет в Устово съобщения, пратки и т.н. Първоначално дюкянът е в Хвойна, а след това преместен в Павелско, е добро прикритие и е далеч от Чепеларе, където има и турски съгледвачи. С бунтовната работа се занимава повече Шина, наречена комитката, а Тодор с търговията. В този дюкян след 1899 г. стават срещи на революционни дейци отсам и отвъд Рожен. Буйната и непокорна Шина не търпи своеволията на някои дейци, когато пречат. Тя се противопоставя и на такъв властен ръководител на революционния пункт в Чепеларе като Вълчо Сарафов. Укорява го за любовните му похождения (харесва учителката в Павелско Райна Величкова). Сарафов се опитва да се разправи с Шина, но не намира подкрепа сред дейците от Рупчоса. По това време в Солун вече е създадена по инициатива на Даме Груев ВМОРО (1893). Създава се и Върховен македонски революционен комитет, който работи в България – ВМОРК (1895). Този комитет първоначално се ръководи от Трайко Китанчев. Това раздвояване на организацията създава противоречия, сблъсъци, които

водят до сериозни проблеми и трудности пред централните и, най-вече, пред местните комитети. Трябва да се спомене, че дейщата Българска екзархия работи чрез еволюционни средства да създаде трайни предимства на българското население в Македония и Одринско. Скоро

двете поробени български области се покриват с местни революционни комитети, но върху дейността им слагат тежък отпечатък противоречията между революционните организации и техните ръководни дейци. От това пострада и революционното движение в Ахъчелебийско, а Устово дава скъпи жертви. Повечето изследователи считат, че революционното братство в Устово е създадено през 1898 г. През тази година Върховният комитет стъпва в Централните Родопи, като в Чепеларе се създава пограничен пункт начело с Вълчо Сарафов, братовчед на Борис Сарафов, председател на ВМК. През посочената година Илия Тошев е вече учител в Устово и вероятността тогава да е създадено Революционното братство е твърде голяма.

Някои изследователи посочват 1899 г. за началото на тази революционна структура. Създаването на Пункта на ВМОК в Чепеларе първоначално има положително влияние – създадените революционни братства се преобразуват в революционни комитети, а там където няма се създават такива. Има споразумение между ВМОРО и БМОК пограничния пункт в Чепеларе, който ръководи Ахъчелебийски и Ксантийски, да е в ръцете

на БМОК. Тези сведения се потвърждават и от спомените на Вл. Бочуков, който учителства в Устово и се познава с Илия Тошев. Двамата са създатели на революционното братство в Устово. След идването на Ал. Кипров (1899) то се присъединява към Върховния македонски комитет и се преобразува в селски революционен комитет. Това става през есента на 1899 г. и без възражения от страна на устовци. Бочуков счита, че оттеглянето на Илия Тошев е свързано с неговото мнение, че не е човек за революционна дейност. Този пункт има за задача да създаде здрава революционна организация в Ахъчелебийско, към ръководството да има вътрешна полиция и куриери, да създаде здрави канали, скривалища за хора и материали, както и отбрани момчета, готови да изпълняват конкретни задачи. Освен това пунктът трябва да организира и широка агитационна дейност сред българското население. Изисква се правилникът на организацията да се спазва строго, да не се говори излишно, да се събират средства (освен членския внос, който е малък) за оръжие и други материали. В резултат действително в Ахъчелебийско през 1899-1901 г. е създадена революционна организация и комитети по селата. Особено дейни са тези покрай граничната линия, както и в Чокманово, Райково, Устово и др. Постепенно Сарафов налага еднолично ръководство, терористични методи (изнудване на богати хора за пари и т.н.). Прекалената строгост, самонадеяност, прибързани решения, нетърпимост към други мнения, ругателства и наказване на по-самостоятелни местни ръководители. Мнителността му се отразява пагубно на организацията, на нейните дейци. Вл. Бочуков изразява несъгласие с ръководството на В. Сарафов, дава си оставката, която не е приета. Има отделни сведения, че и Илия Тошев е принудително оттеглен от Устово, а не както се казва „заради болест на жена му“. Районът се освобождава от влиятелни фигури, за да се наложи В. Сарафов. В своите спомени учителката Злата Николова Георгиева (р. в Одрин, по-късно омъжена в с. Арда), която работи в устовското училище, когато гла-

вен учител е Илия Тошев, споделя: „През учебната 1900/1901 година за главен учител е изпратен Атанас Шапарданов. (Той оглавява местния революционен комитет и я приема в организацията.) До идването на Шапарданов местния комитет се оглавява от другия учител Владимир Коруев. През есента на посочената година той е сменен и на негово място е поставен Дечо Стоев Стояновски.“ Други революционни дейци споделят, че „по време на „Братството“ не се случва нищо съществено, освен доставката на няколко частни револвера и ками, пренесени от Фота Тодорова от с. Долно Дерекьой.

„Атанас Шапарданов беше висок представителен, интелигентен човек. Говореше много разпалено и съвсем трезво гледаше на комитетското дело. Носеше хубава, буйна брада, която го правеше още по-сериозен, респектираш и пленяваш. Първоначално се настани на квартира у Шишкови в срещната махала, после се премести у Каръшеви, да бъде по-близо до Дечо Стоянов, който беше назначен за ръководител на организацията в Устово. Дечо също беше бунен човек и му се беше втъпила манията, че той е първият големец от организацията и искаше всички да му се подчиняват безпрекословно. Шапарданов поддържаше схващането, че е нужно да се опознава народа с делото на организацията и при даден момент да въстане. А идването на чети от Чепеларе, което винаги оставаше в тайна, само дразнеше турските власти и ги караше да се вглеждат и подозират хората. Шапарданов беше противник на посещенията им, отпъждаше ги, като казваше, че не са нужни, че когато се яви необходимост, той ще ги извика. На него беше му омръзнало и това, че лично трябваше винаги да се излага на опасност, за да ги закрие и храни...“

По това време членовете на устовския революционен комитет наброява 25 души. Дечо Стояновски оглавява комитета едва от няколко месеца, но вече е наказван от Сарафов няколко пъти. Устовци са много дейни в събирането на средства за оръжие и други материали. Свещеник Атанас Келпетков отговаря и координира кореспонденцията в организацията, получава органа на Върховния македонски комитет в „Реформа“, както и революционна литература, която се разпраща до останалите местни комитети чрез нарочни куриери.

Продължава в следващия брой

ЕВРОДЕПУТАТЪТ ЕВГЕНИ КИРИЛОВ

-Вие, като член на Върховния комитет на СТДБ, осигурихте наградата за средношколския конкурс, посветен на 100 години от Балканската война и от разорението на тракийските българи. Защо смятате, че познаването на историята е важно за младите хора?

-Възпитанието в родолюбие започва от дома и с уроците по история в училище. Познаването на изминалите събития и на героите от историята на нашата родина дава на младите хора представа за техния произход, за съдържанието на понятията „род“ и „родина“, за различните изпитания, през които са преминали предците ни. Убеден съм, че в уроците по история младите хора могат да открият много примери на достойни събития, които да им дадат повод за гордост и за самочувствие, че са българи. Без всичко това младите хора няма да имат връзка със своя корен, а всяко дърво без корен е много по-податливо на житейските бури. Познаването на историята е важно както за бъдещето на държавата ни така и за бъдещето на всеки един млад човек.

-Как си обяснявате големия интерес към този конкурс?

-Смятам, че големият интерес към конкурса произтича от няколко фактора. Ще започна със значимостта на темата, която се отнася до едно важно събитие от българската история - Балканските войни преди 100 години. За активното участие на средношколците, според мен, са допринесли интересът им към историята и любознателността им. Мисля, също така, че добрата информационна кампания и всеотдайната работа на учителите по история са помогнали не само за интереса към конкурса, но и за неговия успех.

-Какво е вашето впечатление за поведението на българските евродепутати в Брюксел, защитават ли единни национални позиции или междупартийните битки продължават и там?

-Депутатите в Европейския парламент, също както и в националните парламенти на държавите членки, се групират политически в зависимост от принадлежността на партията, от която биват избрани. По много от въпросите депутатите следват политическите убеждения на европейската партия, към която принадлежат, но по въпроси важни за националните интереси ние - българските евродепутати обменяме информация и мнения и често се обединяваме в гласуванията. Пример за такива гласувания са въпроси засягащи интереси на българските производители

или българските малцинства зад граница. За съжаление, понякога националният политически чадър се оказва по-непропусклив и това се забелязва и от колегите от другите държави членки и партии. Последният ярък такъв пример беше гласуването дали да се проведе допълнителен дебат относно нерегламентираните подслушвания в България. Тези подслушвания представляват потъпкване на демократични принципи и подкопават доверието от страна на нашите колеги-евродепутати не само към някои български политици, но и към цялата ни страна. По тази причина и предложението премина успешно и скоро в Европарламента ще има дебат по темата.

-Как, според вас, можем да поставим въпроса за обезщетението на наследниците на тракийските бежанци пред Европарламента?

-Всяка година Европарламентът изготвя доклад за напредъка на Турция в ролята ѝ на страна кандидат за членство в ЕС. Въпросът за тракийските бежанци е поставен вече в парламента с приетата поправка, внесена от Маруся Любчева и от мен. Аз и тази година поставих въпроса, чрез предложение за поправка, в която апелирах за решаване на двустранните отношения и по-конкретно - имотните. Изключително противоположно бе решението от октомври 2012 на бившия министър председател от ГЕРБ Бойко Борисов да застане на страната на турския премиер Реджеп Ердоган и да подкрепи становището му, че собствеността и правата на наследниците на тракийските бежанци трябва да се търсят в турските съдилища. С тази си позиция г-н Борисов абдикира от ангажмента на държавата към част от своите граждани и оставя хиляди българи наследници на тракийците сами да търсят правата си.

-Какъв шанс имаме да намерим подкрепа срещу отлагането на всякакви преговори с Турция?

-Турция е държава с големи ресурси и това я прави желан съюзник за много европейци. Намирането на подкрепа за защита на национални каузи не е лесна задача. Бидейки държава, която желае да се присъедини към ЕС, Турция трябва да отвори и затвори успешно голям брой преговорни глави. Затварянето на тези глави обаче не става едностранно от Брюксел, а всяка държава членка трябва да даде препоръките и съгласието си за това. Това е силен инструмент в ръцете на България, тъй като ни дава реална възможност да търсим решение на спорни въпроси, сред

които и имотните. Турция обаче е в трудна ситуация, тъй като има сериозни нерешени въпроси с членове на ЕС, които са ѝ съседи - Кипър и Гърция. Мисля, че наистина можем да убедим и другите държави членки, че отлагането на преговорите с Турция не може да продължава и висшестоящите проблеми трябва да бъдат решени преди едно потенциално евточленство.

-Новият програмен период ще запази досегашния размер на средствата за България. Някои правителствени членове дори твърдят, че това било успех за нас. Успех ли е наистина, че не успяхме да договорим по-големи суми въпреки, че всепризнато сме най-бедна

на редица социално-икономически проблеми на национално, регионално и местно ниво. Рискът от загубване на средства още в края на тази година е голям и това ще означава, че ще бъдат пропуснати ползи, които българските граждани можеха да имат, ако средствата бяха вложени в мерки за подобряване на техния живот. На фона на тежката социално-икономическа ситуация в България,

На младите им трябва връзка с корена

та страна в ЕС с най-бедните региони?

-Трудно е да говорим за успех при договарянето на парите за България от структурните фондове за следващия програмен период, особено като се има предвид, че средствата ще трябва да бъдат инвестирани в ограничен брой приоритети, а секторите в България, които се нуждаят от подкрепа са много. Единствената по-висока сума, която ще получи България от бюджета на ЕС, ще бъде за директните плащания по Общата селскостопанска политика, но тези пари нямат нищо общо с парите за структурните фондове, нито увеличението им се дължи на преговорните умения на бившите управляващи.

Увеличението на директните плащания за селскостопанските производители е записано в Договора за присъединяване на България към ЕС и споразумението за него е постигнато още преди 2007 г. България обаче не получи допълнителни средства за своите най-бедни региони, каквито са предвидени за региони в затруднено положение, но в далеч по-развити европейски страни (напр. в Белгия и в Германия) и за този пропуск отговорност носи управлението на ГЕРБ. Тежко е и наследството, което предишното правителство остави след като не изпълни поставените цели и не успя да реализира значителен напредък през настоящия програмен период за разрешаване

средствата, които се предвижда да получим от Европейския съюз през периода 2014-2020 г. са крайно недостатъчни. Затова напредък ще бъде особено важно всяко едно евро и националното съфинансиране да бъдат вложени разумно и да доведат до видими и осезаеми резултати за преодоляване на изоставането на България от другите държави членки на ЕС.

-Къде трябва с предимство да отиват европейските средства - в нашите големи градове или за подкрепа на опустяващите села и по-малки градчета?

-Не само в България, но и в другите държави членки еднакво големите градове, както и по-малките градове и села срещат трудности, които макар да са различни по характер, се отразяват на хората, живеещи в тях. Тъй като всеки европейски гражданин има правото на достоен живот там, където са корените му, различните фондове и програми на ЕС финансират проекти за подобряване на качеството на живот и устойчиво развитие на всички територии, региони и населени места. Ако националните власти правилно поставят приоритетите и правилно използват средствата от различните инструменти на Евросъюза, то въпросът за предимството няма да стои, защото, както казах, средства са предвидени за всички нуждаещи се. При това не може и не бива да се пренебрегва връзката между

големите градове с по-малките и със селските райони. Ако не се обърща внимание на развитието на селата и малките градове, това ще увеличи проблемите на големите градове. Миграцията на хората към големите градове, поради липса на поминък в по-малките населени места, води до редица трудности свързани с вътрешноградския транспорт, замърсяване, жилищно настаняване, липса на социална и образователна инфраструктура, по-висока престъпност. Според мен приоритет трябва да се отдава на най-належащите проблеми независимо от големината на населените места, защото във всички живеят български и европейски граждани и всички те заслужават да получат подкрепа.

-Какви са основните трудности, които има да решава в момента Европейската общност?

-Основно предизвикателство пред ЕС в момента е приемането на финансовата рамка за следващия седемгодишен период. Чрез бюджета на ЕС се финансират редица мерки, които целят да се подпомогне развитието на Съюза като силен икономически и геополитически играч. Бюджетът е средство за преодоляване на трудности като безработицата, повишаване на образованието, развиване на научноизследователската дейност и не на последно място - справяне с някои от проблемите на вътрешната и международната сигурност

на Евросъюза.

Друго предизвикателство е това, че Европейският съюз е изправен пред редица икономически трудности и положението в отделни държави е доста тежко и вече продължава с години. Най-яркият пример е Гърция, но и в други държави - Ирландия, Испания, Италия, Португалия и Кипър ситуацията налагаше да се предприемат оздравителни, а понякога и спасителни мерки. Макар икономическите проблеми да се свързват с името на конкретни държави, тези проблеми неминуемо се отразяват на целия ЕС, който е безпрецедентно обединение на икономиките на държавите членки, голяма част от които са свързани и с обща валута. Затова отговорът на проблемите не може да бъде търсен само на национално, а и на общоевропейско ниво. Икономическите трудности обаче имат и политическо измерение. Наблюдаваме едно засилване на егоизма на по-развитите държави, който проличава в позициите на техни политици, използващи за вътрешнополитически цели икономическите и социални проблемите на Съюза или на други държави членки. Пример за това е кампанията във Великобритания срещу отварянето на трудовия пазар за български и румънски граждани. Егоизмът пречи на солидарността и подкопават партньорството в ЕС и затова държавите членки трябва да намерят начин да го ограничават и преодоляват.

Продължение от 1-ва стр.

Сред проявите, включени в младежкия събор, беше и среща на ивайловградци с акад. Георги Марков, с писателя Стоян Райчевски и издателя и собственик на издателство „Захарий Стоянов“ Иван Гранитски. На нея присъства и председателят на СТДБ Красимир Преманов и кметът на Ивайловград Диана Овчарова.

Академик Марков говори за своето допълнено издание на „Балканската война“, а Райчевски представи своеобразното си продължение на книгата на Милетич „Етническото прочистване на българите в Източна и Западна Тракия и Мала Азия (1903-1913-1923)“. Промоция на последното осъвременено издание на книгата на академик Любомир Милетич „Разорението на тракийските българи през 1913 г.“ направи издателят Иван Гранитски. Той представи и новата поредица на издателство „Захарий Стоянов“ – „Бежанци“.

Представиха книгите на Л. Милетич и на Ст. Райчевски

■ Кр. Преманов поздравя участниците в срещата

Книгата „Разорението на тракийските българи през 1913 година“ от Любом-

ир Милетич – най-яркият летописец на трагедията на нашите сънародници, прогонените от Източна и Западна Тракия преди сто години, се превърна в истинска библия за тракийските бежанци и техните потомци. За разлика от повечето фототипни издания в новото обаче езикът и правописът са осъвременени, което прави книгата много по-лесна за четене и достъпна. Тя бе издадена със съдействието на Съюза на тракийските дружества в България. Втората книга от поредицата „Бежанци“ е „Етническото прочистване на българите от Източна и Западна Тракия и Мала Азия (1903-1913-1923)“ от Стоян Райчевски. Тя включва голям брой нови документи: дипломатически рапорти и свидетелства на стотици бежанци от повече от 200 български села в Източна и Западна Тра-

кия и Мала Азия, които са били принудени насила – с убийства, издевателства, палежи и грабежи да напуснат родните си места и да търсят спасение в пределите на българската държава. Така книгата се превръща в ярка документална хроника на първото етническо прочистване на Балканите и в Европа през XX век, извършено спрямо тракийските и малоазийските българи

■ Поповите раздадоха по зальк хляб на децата

през годините 1903, 1913, 1920-1923 г. „Това варварство, осъществено пред погледа на целия цивилизован свят, остава до днес незаклеймено и до голяма степен непознато за света. Международното право и световната общност осъдиха най-сурово чрез световните хуманитарни и други организации геноцида и етническото прочистване, в която и част на земята да се е извършило то, но за насила прокудените и напълно ограбените тракийски

българи продължава да се мълчи.“ – пише Стоян Райчевски във въведението на своя труд. Присъстващите поставиха на акад. Георги Марков много конкретни въпроси, свързани с историята и за днешното отношение към нейните факти. Много въпроси имаше и към останалите участници в срещата, свързани главно с нашето съвремие и поуки, които сме си извадили от историята. Накрая авторите раздадоха на своите почитатели автографи.

ПИЩАТ НИ Защо пресъхнаха кладенците

МАРИЯ СТОЕВА БУРГАС

Когато тръгнахме през есента на 1994 г. от Бургас на екскурзия по родните места на дедите ни, първо спряхме в Лозенград. Разгледахме града, посетихме музея, в който все още имаше български носии и предмети и след обяд седнахме в откритото кафене срещу фонтана в центъра. По едно време към нас се приближиха двама мъже, казаха че са бежанци от Родопите, ако сме търсели злато можели да помогнат. Тогава една възрастна жена до мен им каза: „Търсете в кладенците, там са бакърите със златото, но и костите на убитите“. Те се смутиха и си тръгнаха.

Когато пътувахме за Цариград, направиха ми впечатления големите циментови корита, опасали полето. Казаха, че са напоителни системи, но вода няма.

Едно семейство, което пътуваше с нас, взе такси и отиде до тяхното село, което било много близо. Като се върнаха разказаха, че намерили къщата, където са живели дедите им. Като тръгнали към кошарите ги настигнал един човек, представил се за кмет на селото. Когато чул името на дядо им, казал, че чорбаджията бил много добър човек, помагал на българи и турци. Тук

всички знаели, че къщите и имотите са на българи, но идвали гърци, копаели и взимали злато, а те ги гонели. Поканил ги пак да дойдат.

Баба ми Евдокия е от Лозенград, но се заселила в Средец. Тя разказваше, че в тяхното лозе имало едно място – кръг, като изгорено, където нищо не растяло. Говорело се, че там е убит човек и от кръвта му било прокълнато. Баба Дона беше билкарка, лечителка, гадателка и знаеше турски. Веднъж дойде при нея една жена, която много плачеше. Тогава баба каза думи, които много ме впечатлиха: „В Тракия няма вода, защото кладенците са затрупани с телата на убитите, закланите и изгорените. Няма и да има вода, докато турците не ни пуснат да изчистим кладенците, да извадим костите, да ги опеем по християнски и да ги погребем. Тогава Господ ще пусне водите.“

Нека тези думи на старата жена напомнят на много хора, че е дошло време тракийците да се върнат в земите си и да изпълнят своя християнски дълг. Тракия е нашият корен и болка. Помним мъката в сърцата и сълзите в очите на нашите близки. Ние не отмъщаваме, но никога няма да я забравим чрез децата и внуците си.

Почит към войводата Георги Кондолов

ДИМИТРИНА СМОЛЕВА

На 27 май в Тракийския дом в София се състоя тържество, посветено на 155 г. от рождението на легендарния странджански войвода Георги Кондолов.

Гости на софийското дружество „Тракия“ бяха членовете на ВК на СТДБ проф. Иван Филчев, Недялко Комнев, Величко Пачилов, Елена Алекова и изтъкнатите изпълнители на странджански песни Калинка Згурова и Манол Михайлов, както и акордео-нистът Йордан Драганов. С кратко слово председате-

лят на дружеството Николай Димитров, откри тържеството. Той отбеляза, че преди 110 години Илинденско-преображенското въстание става върховен израз на стремението на българите от Тракия и Македония към национална свобода. Изтъкна също ролята на четническото движение и специално на войводата Георги Кондолов за организацията и подготовката на въстанието в Странджанския край.

Слово за живота и дейността на Георги Кондолов произнесе проф. Иван Филчев. Той проследи жизнен

ния път на този забележителен човек и легендарен борец, очерта неговите физически и нравствени качества, които го правят един от най-благите войводи, обичан и уважаван от всички комити. Тържеството продължи с литературно-музикална програма, която започна с химна на Странджа „Ясен месец веч изгрява!“, изпълнен на крака от всички присъстващи.

Известният народен певец Манол Михайлов изпя няколко странджански песни в прослава на въстанието, четите и Георги Кондолов. Младият актьор Севар

Иванов, рецитира три народни песни, създадени от признателни странджанци.

Георгия и Дани от певческата школа „Калинка Згурова-Стефан Кънев“ изпълниха „Българе глава дигнали“ и „Ката пере на рикито“.

Обичаната народна певица Калинка Згурова се представи блестящо с 4 странджански песни, една от които посветена специално на войводата Георги Кондолов. Тържеството завърши на чаша вино и с пожелания за нови срещи през есенния творчески сезон.

ПЕТА ПЕЕВА

Двадесет и първото издание на странджанско-тракийският събор „Фолклорен венец Божура“ се проведе на 25 и 26 май в едноименната местност. Негови организатори бяха Съюзът на тракийските дружества в България, община Средец, Тракийското дружество „Екзарх Антим I“ Бургас, Народно читалище „Пробуда - 1897“ град Средец, както и Историческият музей в града. Над 200 певци, танцьори и инструменталисти от Бургаска област, Варна и Добрич се включиха в конкурсната програма. Почитателите на българската народна музика аплодираха и фолклорните звезди Янка Рупкина, Калинка Згурова, Златка Ставрева, Радостина Йовкова и Жечка Сланинкова.

И тази година Странджанско-тракийският събор събра стотици странджанци и тракийци на поляните пред откритата сцена на събора. Гала концертът беше уважен от народни представители, областния управител на Бургаска област, кметове на съседни на Средец общини. Кметът на Община Средец откри събора с благодарствени и поздравителни думи към съорганизаторите, спонсорите и участниците. Под звуците на Химна на Странджа „Ясен месец“, изпълнен на живо от мъжката вокална група към Тракийското дружество в Средец, бе издигнат флага на събора. Кметът на Средец Иван Жабов връчи и новоучредената награда на Община Средец за принос в преподавателската дейност и работа с деца и ученици в областта на фолклора на Пепа Запрянова. Като съорганизатор, Съюзът на тракийските дружества в България беше представен от доц.д-р

■ Маруся Любчева награждава акад. Г. Марков

Маруся Любчева, член на ЦР на СТДБ. Тя поднесе поздравителен адрес от името на Председателя на Съюза Красимир Преманов. В обръщението си Маруся Любчева благодари на тракийци за всеотдайността и усилията за запазване на традициите, на родовата памет и на националната идентичност. Тя обърна внимание на факта, че СТДБ поддържа традициите чрез многобройни фестивали, събори и конкурси и във взаимодействие с българските общини и техните кметове постига значими резултати. Маруся Любчева отбеляза още, че Божура е прекрасен пример на взаи-

модействие и съхраняване на културното наследство. От името на СТДБ тя връчи на акад. Георги Марков медал „Капитан Петко Войвода“. Той е удостоен с това високо отличие за заслуги в развитието на Тракийската организация. Маруся Любчева отбеляза, че именно тук, на този национален форум, е достойно да бъде връчено високото отличие.

Акад. Георги Марков беше кратък в изявлението си. Той благодари за високото отличие и отбеляза, че приема наградата като знакова в период, в който се събират три забележителни годишнини- 100 годишнината от

Балканските войни, 110 годишнината от Илинденско-преображенското въстание и 100 годишнината от разорението на тракийските българи. „Не трябва да забравяме историята, това е паметта към поколенията и урок за бъдещето“ – каза акад. Марков.

От името на Тракийско дружество „Екзарх Антим I“ Бургас, неговият председател Димо Карабелов обяви наградите на дружеството за 2013 година. Със специалната награда на името на д-р Стамат Апостолов за принос в съхранението и развитието на тракийската култура бе наградена посмъртно журналистката Йорданка Ингилизова, дългогодишен член на УС на ТД и радетел за тракийската кауза. С голямата награда – Почетен плакет на Екзарх Антим I бе удостоен проф. Стефан Данаилов, за заслуги към Тракийската организация.

Наградата на СТДБ за изпълнител бе връчена на младежка фолклорна група от с. Равадиново.

В общинския център гостува вокална група „Тракийка“ от ТД „Одринска епопея“ град Поморие.

Те представиха „Тракия- песен недоизпята, съзла недоизплакана“ - концерт- спектакъл, посветен на 100 години Одринска епопея.

Бургаските изпълнители Михела Димитрова и Пламена Илиева спечелиха първите награди в различните възрастови групи в

конкурсната част на събора. Осемгодишният Георги Йовнов от Царево взе приза при най-малките певци. Пръв в групата на инструменталистите за изпълнението си

на гайда е Павел Димов от музикалната школа при Тракийско Дружество Бургас. Народната певица Сияна Киричева от Дебелт получи наградата на ОС Средец.

ТД “Войвода Руси Славов” с патронен празник

На 28 май Пловдивското тракийско дружество “Войвода Руси Славов” проведе в Дом Тракия втората част на своя патронен празник, свързан с отбелязване паметта на войводата и под знака на юбилейното честване на 100 години от Балканската война, 110 години от Илинденско – преображенското въстание и 100 години от разорението на тракийските българи. Сутринта се проведе детски спортен празник с много разнообразни игри. Участниците получиха предметни награди, а отборите - победители и футболни и баскетболни топки. Най-доволни от победата си бяха учениците и учителите от основно училище „Кирил

и Методий” в Браниполе.

Празникът продължи с експозиция, разположена в централно фоайе в сградата на дружеството. Тя бе открита от председателя на ТД ген. Нонка Матова. В емоционално, но и изпълнено с много информация слово председателя на Регионалния съюз на офицерите от запаса и резерва ген. Янев обрисова станалите през Балканската война събития. Разказа и за погрома и извършените насилия над тракийските българи. Особено внимание обърна на участието на формирования от доброволци спортен легион с командир Луи Айер. Розалина Георгиева от Регионален етнограф-

ски музей оцени сбирката и красотата и багритата на тракийските облекла и предмети.

Професор Анастас Славчев от Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство разказа за тракийския фолклор, за възникването и историята на ансамбъл “Тракия”, за музикалните инструменти, част от сбирката. Ген. Нонка Матова обяви, че ще дари на Академията уникалния сборник “Тракийски фолклор” на Васил Стоин, издано на Тракийски научен институт.

Празненството завърши с коктейл в новоремонтирания зимен ресторант в сградата на дружеството.

ДЖОН ХАНА, „ФОРИН ПОЛИСИ“

Нещо доста необичайно - вероятно дори историческо - е в ход в Турция. Премиерът на страната Реджеп Тайип Ердоган е участник в забележителна игра на политически зарове - акт на държавничество, амбиция и високомерие, до голяма степен без паралел на сегашната световна сцена.

В едно и също време Ердоган изглежда е поел по път, който може да доведе не само до предефиниране на самото естество на съвременната турска нация-държава, но и до радикална ревизия на съществените принципи на националната сигурност на турската република.

Това как ще бъде изиграна тази игра със сигурност може да има много важни последствия за бъдещето на Турция, но също за региона на Близкия изток и дори за САЩ.

В центъра на играта на Ердоган са усилия за разрешаване на кюрдския проблем - хроничния, често пъти кръвопролитен конфликт, който раздира тъканта на турската държава още от създаването ѝ преди 90 години.

Големият хазарт на Ердоган

Сега в дързък и рискован опит да разкъса този Гордиев възел Ердоган започна нов мирен процес, в който основен партньор му е не друг, а Абдуллах Йоджалан, омразният лидер на PKK, който е в затвора на турския остров Имралъ от 1999 г. И на 8 май няколко хиляди ните сили на PKK в Турция обявиха, че официално са започнали изтеглянето си през границата към базите в планините на Иракски

Кюрдистан - бавно отстъпване пеша, което предполага, че ще бъде завършено до есента.

Отвъд примирието и изтеглянето обаче подробностите за мирния процес между Ердоган и Йоджалан остават обърнати в тайнственост. В момента никой освен самият Ердоган и неговият вътрешен кръг изглежда не знае повече. Това, за което имаме известна представа, са отдавнаш-

ните искания на кюрдите. Освобождаването на хилядите, изпратени в затвора за връзки с PKK. Амнистия за бойците на PKK и реинтегрирането им в турското общество. И почти сигурно, освобождаването от затвора на самия Йоджалан и много вероятно, евентуално място за него в турския политически живот.

Нещо още по-важно, кюрдите искат да получат радикално и официално повишаване на статута им в турската държава. Те настояват за нова конституция, която да признава кюрдския народ наравно с турците като равноправен и съществен компонент на републиката.

Те искат правото да изразяват своята култура, включително да обучават децата си на кюрдски език.

И най-малкото, искат да видят турската политика децентрализирана по начин, който ще позволи на кюрдските общини да упражняват неуточнена степен на контрол върху местните дела.

Много експерти за Турция, с които говорих, ми казаха, че това граничи с невъзможното - далеч отвъд това, което трафикът на турската политика би могъл да понесе. Някои смятат, че Ердоган се надценява лошо и е прекалено самонадеян в способността си да манипулира политическата система на Турция и да откупи кюрдските искания без да прави големи отстъпки.

Мнозина други виждат още по-голям цинизъм, пуснат в действие. Те не вярват, че Ердоган е сериозно ангажиран в мирен процес изобщо. Факт е, че Ердоган може да има много важен личен интерес да си издейства благосклонността на кюрдите точно сега. Тъй като мандатът му като премиер е ограничен, широко известно е, че Ердоган би искал да бъде избран за президент на Турция през 2014 г., но само след като осигури нова конституция, която да предостави на президентството съществени нови правомощия, превръщайки го от сегашния предимно церемониален пост в превъзхождаща власт на турската политическа сцена.

на.

Ако не като нов султан, Ердоган се вижда най-малкото като турския Де Гол, основателят на нещо, което на практика би било Втората турска република - а от върха той би служил два петгодишни мандата като президент, победоносно ще председателства през 2023 г. тържествата за стогодишнината на Турция и ще напише финалната глава от една забележителна политическа кариера, чието наследство към края на неговото двайсетгодишно владение на върха на турската политика през 2024 г. би могло да бъде описано така: най-влиятелният и реформистки турски лидер след Ататюрк, ако ли не изобщо, както и една от най-важните фигури на 21 век.

Амбициите на Ердоган обаче срещат съществена съпротива в Турция - а включително, може би, и в неговата собствена партия - от страна на кръгове, особено разтревожени от това да дадат още по-голяма власт в ръцете на човек, чийто авторитарен рефлекс и ислямистка програма са добре подкрепени с факти през последното десетилетие.

Кюрдската подкрепа може да бъде от съществено значение както в парламента, така и на референдум за нова конституция, ако следва да бъдат реализирани по-широките стремежи за величие на Ердоган.

Както и да завърши, едно нещо изглежда сигурно: гамбитът на Ердоган за разрешаване на кюрдския въпрос, както у дома, така и навън - вероятно ще има дълбоки последствия и за бъдещето на Турция, и за геополитиката, а може би дори и за географията, на Близкия изток.

Бунтове в Турция

Размириците в Турция продължиха трета поредна нощ, съобщава на 3 юни БТА. Стоотици са арестувани, а над 100 души са ранени. Турското министерство на вътрешните работи предупреди гражданите да бъдат внимателни, тъй като понеделник е учебен ден.

Демонстрациите започнаха първоначално само срещу плановите на правителството за реконструкция на парка Гези в Истанбул, но постепенно се превърнаха в демонстрации срещу премиера Реджеп Ердоган. Протестите в най-големия турски град се прехвърлиха

през нощта от площад „Таксим“ към квартал „Бешикташ“ край Босфора.

Протестите обхващаха и други големи градове - Измир, Коджаели, Измит, Адана. В Анкара над 6 часа продължиха сблъсъците с полицията, която използва сълзотворен газ, има паленки, а десетки ранени.

В изявление по телевизията премиерът Ердоган заяви, че правителството няма да се откаже от проекта за реставрирането на старата османска казарма и хвърли предизвикателство към протестиращи, като заяви, че ще построи джамия в парка

Гези. Ердоган трябва да замине на обиколка в Мароко, Тунис и Алжир, но е възможно тя да бъде отложена.

Международната организация за защита на правата на човека „Амнести интернешънъл“ определи начина на действие срещу опозиционните демонстрации като „наистина позорен“, съобщава ДПА.

„Ясно е, че употребата на сила от полицията се дължи не на необходимостта да се отговори на насилието (както има много малко от страна на протестиращите), а на желанието да се предотвратят и обезкуражат протести от всякакъв вид“, заяви директорът на „Амнести интернешънъл“ за Европа.

Организацията обвиня-

ва полицията, че използва срещу протестиращите прекомерни количества сълзотворен газ и държи арестуваните без храна или вода до 12 часа.

САЩ призова за успокояване на ситуацията в Турция. „САЩ са уверени, че мирните обществени демонстрации са част от демократичния израз. Дългосрочната стабилност на Турция се гарантира най-добре чрез поддържане на основните свободи - на изразяване, на събиране и сдружаване“, заяви говорителят на Белия дом Лаура Лукас.

Изявлението на Белия дом призовава силите за сигурност в Турция да „упражняват сдържаност“.

Румъния връща на ЕС 700 млн. евро заради грешки

Съобщението бе направено от румънския министър по еврофондовете Еуджен Теодорович, който представи пред журналисти резултатите от одита, направен от представители на Еврокомисията. Най-много нарушения са открити при разпределянето на еврофондовете за обществени поръчки, призна Теодорович.

Санкциите са наложени по всички оперативни

програми на ЕС в Румъния. По данни на Европейското бюро за борба с нарушенията, публикувани през м.г., Букурещ е на едно от първите места в ЕС по измами с усвояването на еврофондовете.

През 2012 г. са били регистрирани 225 нарушения, след което Еврокомисията замразява 10,4 млрд. еврофондове, предназначени за раз-

витието на регионите и транспортната мрежа в Румъния заради корупция при усвояването им.

Румънският президент Траян Бъсеску препоръча на спецслужбите да обърнат по-специално внимание на проблема с изкореняването на корупцията при разходването на средства от еврофондовете, където, по неговите думи, „са налице твърде много възможности за

разхищение“.

С цел повишаване ефективността в усвояването на еврофондовете румънското правителство създаде отделно министерство. Това обаче не подобри ситуацията. Както отбелязва румънската преса, държавните чиновници харчат стотици хиляди евро от еврофондовете за покупка на скъпи вина, парфюмерия и прочие.

България втора по спад на доходите

България е втора по спад на доходите на домакинствата сред страните-членки на ЕС, които още не са въвели еврото, сочи доклад на Евростат за промените в доходите на населението на ЕС.

Средният доход на домакинствата е спаднал в 15 страни-членки. Най-голям срив има в Гърция - с 12.3%. Така средните годишни доходи за домакинствата в южната ни съседка се изчисляват на около 11 000 евро годишно. Статистиката показва, че втора по спад на доходите в еврозоната е Испания - 5.8%. Там средният годишен доход на домакинствата е 12 500 евро. Португалия е трета - 4.1% спад при 8500 евро среден годишен доход.

От страните, които още не са въвели в употреба еврото най-голям спад е регистриран и в Исландия - 9.7%. България е втора с 6.6% спад при среден годишен доход на домакинствата от 5674 лева. В Латвия има спад с 6.1%, а в Естония спадът е от 4.4%.

В по-голямата част от страните на ЕС средният разполагаем доход е спаднал и за безработните - в Гърция спадът на доходите на безработните е с 15.2%, в България - с 12.2%, в Естония - с 8.9%, в Италия - с 8.8%, в Испания и Латвия - с по 8.7%, се казва още в доклада, цитиран от БТА.

Най-големи доходи на домакинство има в Люксембург - 32 500 евро. Следват Великобритания - по около 28 000 евро, Финландия и Австрия - по 21 000 евро, Белгия, Холандия и Дания - по 20 000 евро и др.

С „Учителю, поклон“ хасковските тракийци почетоха 24 май

ЗЛАТКА МИХАЙЛОВА

„Учителю, поклон“ – така нарекоха тържеството по случай 24 май – Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост, Читалище „Тракия“ и Тракийското дружество „Г. Сапунаров“ в Хасково. На него дойдоха дългогодишни учители, чиито имена се знаят от поколения хасковлии. Сред тях бе и активната деятелка на тракийското движение Милка Хъркова,

в чиято фамилия има шестима учители. Да си учител, е орис, каза в приветствието си началникът на Регионалния инспекторат по образованието в Хасково Иван Панайотов. Поздравление поднесе и председателят на Тракийското дружество Кирил Сарджев.

Всяка година 24 май идва със светлината на празника и с една песен, която трепти във всяка българска душа, каза в словото си Гинка Канева, която припомни духов-

ния подвиг на солунските братя. В изпълнение на клуб по художествено слово прозвучаха стихове в прослава на равноапостоите Кирил и Методий, на труда да учителя, призван да гради бъдещето на нацията. Аплодисменти изпратиха рецитацията на бъдещия първоклаксник Антон Бакалов – внук на патрона на дружеството Георги Сапунаров, който е оставил трайни следи в развитието на просветното дело в Хасковска област. Ав-

тентична народна песен за млада девойка, тръгнала за Одрин да учи за учителка по време на Балканската война, изпълни дамската вокална група „Тракийска дъга“. Записали сме песента преди години от една възрастна жена, разказаха певиците. В художествената програма взеха участие и ученици от училище „Климент Охридски“ и от Природоматематическата гимназия. Цветя зарадваха пенсионирани педагози, които си спомниха трепетни мигове в класните стаи.

Читалището и дружеството отбелязаха и Месеца на Европа, чиято кулминация е на 9 май. Дошлите на тържеството тракийци изслушаха кратка беседа за правата, които имаме като европейски граждани. България има бъдеще и пътят към него минава през съхраняването на традициите, поздрави присъстващите заместник-областният управител Николай Нанев.

Пътър щрих в майските празници внесе и организираната от читалището и дружеството изложба на вази и пролетни декорации. Експозицията, посрещната с голям интерес, събра 80 експоната, изработени от стъкло, глина, метал, пластмаса, сред които и екземпляри от Гърция, Русия, Германия, Тунис, Унгария и други страни.

Съгласно програмата на СТДБ, по случай 2 юни, Денят на Ботев и загиналите за свободата на България, в Рим гостува делегация на съюза. Тя е ръководена от зам. председателя на СТДБ Милен Люцканов и в нея влизат още председателите на дружеството в Поморие Елена Мурджева и на Сливен Кирил Киряков. Делегацията поднесе венец пред паметника на Капитан Петко Войвода на хълма на гарибалдийците. Подробностите в следващия брой

Държавата най-после почете паметника на Капитан Петко

Министър-председателят от служебното правителство Марин Райков и официалната българска делегация за първи път включиха паметника на Капитан Петко Войвода в италианската столица в своя маршрут и поднесоха венци и цветя пред него. Това стана след изричното настояване на председателя на СТДБ Красимир Преманов паметникът на българския герой да бъде почитан вече и от официалните делегации във Вечния град. Делегацията поднесе също така венци и на гроба на Свети Кирил в базиликата Сан Клементе, както и пред паметника на Кирил и Методий. Визитата на нашата делегация в Рим бе по повод Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост 24 май.

На среща с българската общност посланикът ни в италианската държава Ангел Чолаков пожела посолството ни там да се превърне в истински дом на българщината, в място за срещи и култура, за генериране и обсъждане на идеи.

От името на президента Росен Плевнелиев премиерът Райков връчи орден Мадарски конник първа степен на италианския адвокат Джузепе Консуло, помогнал много за изчистването на името на България по делото срещу Сергей Антонов.

Вигенин ще търси решение за тракийските бежанци

„Едно от първите неща, които ще направя е да изясня защо ръководя едно от многото министерства със сериозен дефицит в бюджета си“, каза министърът на външните работи Кристиан Вигенин пред БТВ. „Поели сме европейски ангажменти, които трябва да спазваме. Не можем да замазваме проблемите на обществото ни. Една от първата ни работа в министерството през следващите дни ще е да разгледаме задълженията на турската държава и договора с България във връзка с тракийските бежанци“, каза още първият ни дипломат.

„Ще стъпим на международното право в нашите отношения със съседната ни държава, има доверие между нас и ще търсим решение на този въпрос“, каза още Вигенин.

Празник в сливенското село Червенаково

МИХАИЛ МИХАЙЛОВ

Празникът на светите равноапостоли Константин и Елена – 21 май, тази година бе честван особено тържествено в село Червенаково, община Твърдица, Сливенска област. Той започна в църквата, която носи името на равноапостоите и на този ден отбеляза своя храмов празник. Тържествена света литургия и тържествен водосвет отслужи отец Роман от Нова Загора. След това бе раздаден осветеният курбан, осигурен от спомоществатели.

Привечер се състоя празничен концерт на площада в центъра на Червенаково. Тържеството бе открито от кметския наместник Петър Стоянов, който е и председател на учреденото през януари

миналата година тракийско дружество в селото. Неговите жители в преобладаващата си част са потомци на бежанци от Одринска Тракия. Петър Стоянов предложи от този ден нататък дружеството да носи името „Капитан Петко войвода“ и предложението бе посрещнато с одобрение. Хората от дружеството взеха най-активно участие в организацията и събитията, съпътстващи празника.

Петър Стоянов приветства своите съселяни и

гостите от съседните селища Оризаре, Боров дол, Сборище и град Шивачево, дошли да почетат празника. Той запозна присъстващите накратко с историята на Червенаково.

Приветствие към домакините произнесе и кметът на Твърдишка община Атанас Атанасов. От Сливен пристигна ръководството на ТД „Лазар Маджаров“ – председателят Кирил Киряков и неговият заместник Стоян Матушев, присъства и председателят

на тракийското дружество „Георги Кондолов“ в Старо село Иван Маринов.

В празничния фолклорен концерт участваха певчески и танцови групи при читалищата в селата Маломир,

Ямболско; Кортен; Старо село, хорът при тракийското дружество „Лазар Маджаров“ в Сливен, както и домакините от народно читалище „Отец Пайсий Хилендарски – 1928“ от Червенаково. Техните изпълнения бяха приети радушно от стеклите се на площада жители на селото.

Накрая по традиция се изви и общоселско хоро, на което се хванаха гости и домакини.

Честито!

Централното ръководство на СТДБ и редакцията на в. „Тракия“ поздравяват най-сърдечно рождениците на съюза:

Елена Алексиева Мурджева-Поморие	3.6
Василица Георгиева Вангелова-Свиленград	3.6
Благодий Георгиев Атанасов-Пазарджик	7.6.1960 г.
Митрополит Кирил Петров Ковачев-Варна	8.6.1954 г.
Кирил Петров Йорданов-Варна	14.6.1956 г.
Таньо Иванов Стайковски-Мадан	21.6.1946 г.
Богдан Иванов Бонев-София	22.6.1949 г.
Петър Николов Янев-Бяла	23.6.1943 г.
Геновева Петрова Божкова-Русе	25.6
Николай Енев Димитров-София	28.6.1965 г.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Алианс Медиапринт

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Централното ръководство

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Никола Инджов и Тодор Корусев; Главен редактор: Соня АНГЕЛОВА;
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

КОРЕСПОНДЕНТИ: Михаил ЖЕЛЯЗКОВ (Бургас) - 056/86 16 76; Веселина АЛЕКСИЕВА (Варна) – 0888 89 59 27; Наско ТОДОРОВ - 0878 83 39 92; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) - 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) - 02/884 25 59; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) - 044/62 48 53; Виолета ФИЛИПОВА (Смолян) - 0301/63 008; Златка МИХАЙЛОВА (Хасково) - 038/632 060; Маргарита НАЧКОВА (Шумен) - 054/86 99 52; Мария ИВАНОВА (Ямбол) - 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF

Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

Предлагаме ви част от есето на Мария Грудева, ученичка от 10 кл. на СОУ „Д-р Петър Берон“ в Свиленград, една от наградните в средношколския конкурс на СТДБ „100 години от Балканските войни и от разорението на тракийските българи“

Преди Балканските войни село Каяджик е изцяло българско християнско село в района на Софлу. В „Етнография на вилаетите Адрианопол, Монастир и Салоника“, издадена в Константинопол в 1878 година и отразяваща статистиката на мъжкото население от 1873 година Каяджик е посочено като село с 350 домакинства и 1500 жители българи. В 1830 година то има 310 български къщи, в 1878 - 350, в 1912 - 230, а в 1920 - 150. Между 1896-1900 година селото преминава в диоцеза на Българската екзархия. В демографската статистика на професор Любомир Милетич от 1912 година е посочено, че селото има 150 екзархийски български семейства и 30 семейства на българи-униати.

В село Каяджик е роден пращан ми Георги Грудев Рибаров, а през 1904 год. там е родена и прабаба ми Тона Граматикова. През 1911г.-1913г. Георги Грудев Рибаров е ученик в Българската католическа гимназия в гр. Одрин. Там го сварва Балканската война. Всички български ученици остават в училището по време на шестмесечната обсада на гр.Одрин. През пролетта на 1913 год., два дни след превземането на Одринската крепост, пращан ми заедно с Христо Грудев (неговият вуйчо) отиват в българската махала, която по негови записки се именувала Кайкът. Там било и най-голямото турско защитно укрепление на града Кайк-табан. От укреплението към шосето се движели две коли с ескорт от войници, на едната кола бил българският генерал Иванов, на другата Шукри Паша. Отвсякъде се чували виковете на ликуващите български войници: „Ура!“, „Долу Турция!“, а плененият Шукри Паша просълзен, завинаги се прощавал с укреплението.

На следващия ден двамата спътници тръгват пеш към родното село Каяджик. Когато пристигат сварват войници, но не редовна войска, а опълченци. Срещата и радостта им била кратка, защото войниците отново тръгнали на бой. Казвали, че сега отиват да се бият със сърбите...

Започнала Междусъюзническата война... Благоприятна ситуация за Турция.

Турските войски се връщат в българските селища по-свирепи отпреди и... започва най-страшното: „грабят, убиват и опожаряват“ –

Разорението и роговата памет

всичко що е българско.

Това, което става от юли до октомври 1913 година, пише акад. Любомир Милетич, „надминава по ужас най-ужасните масови избивания, на които българщината е била подлагана дори и в историческото Баташко клане...“ Убийствата засягат население от двата пола на около 17 села и продължават дълго време с най-сурова безпощадност. Така започва погрома и разорението на тракийските българи. Набезите на турците били многократни.

При това критично положение хората често ходели до околийския град Суфлу, където живеели само гърци. Там се говорело постоянно, че и гърците замислят нещо и те срещу българите. По записките на пращан ми говорели, „че всичко мъжко българско щяли да изтрепят и да напълнят Марица“. Като чуват това хората незнайт къде да отидат, къде да търсят спасение.

Според разкази на прабаба ми тяхното село Каяджик

се пазело от Ченко или Чонко (произнасяли са го различно) и четата му. Разквартирувани били четниците по селските къщи и хората се грижели за тях. Но какво можели да направят шепя българи срещу голямата и добре въоръжена турска войска?

Баба Тона си спомня, че селото им преминавало няколко пъти ту в гърци, ту в турски ръце, „Когато дойдеше гърка, в селото зулуми нямаше“. Гърците само заплашвали жителите, че следващия път като дойдат да не заварват жив човек в селото. Друго било когато „дойде турчина“, криели младите момичета и момчета от турците. Прабаба ми си спомня, макар че тогава била само на 9 год., как бъдещият ѝ съпруг Георги, тогава на 16 год., бил обленен в женски дрехи и завит в черги в една каруца, за да мине през турския кордон и да бъде изведен от селото. Престорили го на болна жена.

Не стигал тормозът над селяните и кражбите от

домовете им, ами турските войници конфискували всичко, каквото могат да носят. От семейството на прабаба ми взели единствения им кон и каруцата, а двамата ѝ по - големи братя Атанас и Христо Граматикови били заставени да придружават обоза на турската армия с каруцата си като товарачи на награбеното.

При един от набезите над село Каяджик, няколко мъже от селото решават да подпомогнат четата на Ченко и заедно да отбраняват селото. Жените, децата и останалите хора напускат селото преди турската армия да ги нападне. С бягащите тогава са и малката Тона (прабаба ми) и майка ѝ Анастасия. Братята ѝ са в турския обоз, а баща ѝ Георги Граматиков остава с четата на Ченко. Тя и майка ѝ са принудени да се спасяват и напускат селото. В един вързоп слагат малко храна и дрехи и тръгват. Селяните бягат панически напускат селото Каяджик, кой с волски впряг, кой пеш (конете вече са конфискувани от турската войска). Прабаба ми с болка си спомня времето на бягството и гоненията. Хората бягали без да поглеждат на страни. Майка ѝ тичала и я дърпала за ръка, но малкото дете носело вързоп, който го забавял, тя дори предложила на майка си да спрат да починат и да изядат храната, за да ѝ олекне. Разбира се, за спиране и дума не можело да става. Настигащите ги предупреждавали да бягат по-бързо, че „...аскерът иде“. Двете жени застигнали по - голяма група от хора, предимно жени и деца и се присъединили към тях. Групата се настанила в близката гора. Сред тях бил и отец Коста (свещеник в селото). Той посъветвал селяните да ношуват в гората. Успокоявал ги, че ще се спасят, ако не палят огньове и ако са много тихи. Така прекарвали

в гората две денонощия.

Междувременно турците разбиват четата на Ченко. Единадесет четници са заловени от турците. Отведени са в олгара на църквата и избити. След това турците напускат селото.

Отец Коста изпраща съгледвачи да разузнаят какво се е случило. Те съобщават за обезлюденото село, за разграбените, но неопожарени домове и хората се връщат. Когато малката Тона и майка ѝ се връщат у дома, заварват там двамата ѝ братя, успели да избягат от турския обоз. Радостта им, че се виждат живи и здрави не траяла дълго, защото до тях стига мълвата за труповете в църквата. По - големият брат Христо намира трупа на баща им там, зверски убит и с подпалена коса и мустаци. На турците явно не им стигало да избият хората, а се гаврили и с труповете им.

Наложило се да погребат мъртвите рано на другия ден. Отелото се състояло на селския мегдан, защото църквата цялата изпръскана с кръв, била осквернена. Прабаба ми Тона Рибарова не си спомня погребението на баща си, защото не ѝ разрешават да присъства.

Още няколко пъти се налагало на жителите на село Каяджик да бягат и пак да се завръщат. Съдбата им споделя и пращан ми Георги. За една нощ пеш е стигнал границата с България, преминал я благополучно и достигнал до град Харманли. Престоил там известно време, ходил до селата Иваново и Върбово, скитал се, но навсякъде се чувствал „дърво без корен“. Не минало много време и се понесъл слух, че родното им място село Каяджик пак ще го дават на България. Пращан ми посрещнал българската войска в Харманли и заминал с нея за село Урункой, което било на самата граница. Там се срещат с четата на Руси

Славов. Това било голяма гордост за моя пращан: „...каква радост изпитах тогава, да бъда преждевременно войник, да бъда по между войници и да чистя пушките им...“

С войската пращан ми стига след два дни до гр. Суфлу. Там се събира със семейството си и се връщат в родното село, радостни, че вече са част от България. Докато се справят с немотията неусетно ги връхлита Първата световна война. Мобилизират всички млади момчета и мъже като опълченци в гр. Дедагач.

След войната дипломатите отстъпват Източна Тракия на Гърция.

Пращан ми завършва разказа си с думите: „Напуснахме родното ни село Каяджик на 24 май 1920 год., оставихме го в територията на Гърция. Всичко за сято и отгледано оставихме, къщите с бялната коприна и душите си...“

От родените в Тракия и преживели трагичните събития през 1913 година вече няма живи. Сведенията показват колко мъчения, лишения и загуби са претърпели пращаните ни. 1912-1913 година е изключително труден период за българския народ. Изоставили са родните места и семействата си в името на свободата. Мнозина загиват в нейно име.

Горда съм, че семейството ми е съхранило личния дядов архив - родовата памет, знае корените си и помни. Превръщайки се в европейци, започваме да забравяме, че сме преди всичко българи, забравяме как сме се съхранили вече близо 14 столетия. Забравяме, колко сила са проявили предците ни, защото тяхната родина е България, и ако това е означавало друго място, други хора то те са платили и тази цена, защото човек обича родината си, не защото е голяма, а защото е негова!

